

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autorka práce: Bc. Aneta Machálková

Název práce: Normální a patologické v české společnosti 20. a 30. let

Autor posudku: PhDr. Martin Vávra, Ph.D.

Posuzovaná diplomová práce se zabývá analýzou společenských definic normálního a patologického na příkladu česky psaného psychiatrického diskurzu 20. a 30. let minulého století. Práce je do značné míry opřena o práce Michela Foucaulta, především o jeho zkoumání šílenství a duševní choroby, ale také o koncept disciplinace. Práce podle mého názoru patří do historické sociologie (pokud tam patří Foucault, o čemž se dnes málokdy pochybuje). Existují samozřejmě dějiny (české) psychiatrie, ale o dějinách psychiatrického myšlení (či psychiatrického pohledu, jak by se dalo napsat s odkazem na Foucaultův *Zrod kliniky*) ve společenském kontextu toho mnoho napsáno nebylo.

Práce je velmi čtivá a přesvědčivá v tom, jak čtenáře vtáhne do tehdejšího diskurzu. Některé kapitoly jako například „5.2. Člověk jako číslo dosazené do matematického vzorce“ jsou „foucaultovské“ i stylem. Foucaultovské je i teoretické zarámování práce v tom smyslu, že citovaná literatura je volena dosti výběrově a, alespoň na první pohled, nahodile (Goffman, Laing), což odpovídá tomu, jak neukázněně s literaturou pracuje i Foucault. Konstrukce konceptuálního rámce práce, proč a z čeho se vychází, by rozhodně stále za debatu u obhajoby. K tomuto přístupu patří i (v dobrém slova smyslu) rozmáchlé a ambiciózní závěry práce, které se od psychiatrického a eugenického diskurzu v období první republiky přesouvají až ke koncentračním táborům a holocaustu.

To co jsem zatím o práci napsal vyznívá pravděpodobně dosti dvojznačně, proto musím jasně říci, že práci považuji ve svém celku za kvalitní, co se týče schopnosti autorky uchopit složité téma a sociologicky jej interpretovat za rozhodně nadprůměrnou. Autorka přijala styl psaní, který není bez nebezpečí a může vést místo analýzy pramenů a jejich interpretace k hraní se slovy, v tomto případě k tomu ale podle mého názoru nedošlo. Například část „Návrh zákona o smlouvě manželské“ představuje sociologicky vrcholně relevantní analýzu vztahu tehdejšího psychiatrického/ eugenického diskurzu k oblasti práva a sociální politiky.

K práci lze jistě mít i kritické připomínky, například k výběru knižních pramenů (výběr hlavního pramene, revue *Neuropsychopathologie*, zdůvodněný je) respektive k chybějícímu zdůvodnění jejich výběru. Jde mi konkrétně o dvě věci. Na straně 16 se píše, že práce se bude „zaobírat delšími texty dalších v dané době důležitých autorů.“ Jak bylo stanoveno, kdo je důležitý autor?

Na stránkách 26 a 27 jsou pak uvedeny analyzované knihy. Z roků vydání knih je zřejmé, že některé z nich byly vydány už na počátku dvacátého století a nezapadají „automaticky“ do zkoumaného období dvacátých a třicátých let. Neznamena to, že neměly být analyzovány – mohly být vlivnými zdroji v období, na které se práce soustřeďuje, ale myslím, že to mělo být v práci alespoň zmíněno.

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „výborně“ nebo „velmi dobře“, v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze 20. 1. 2014

: